

Nr 793

Av herr Carlsson i Huskvarna m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 33, med förslag till lag om ändring i kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.

(Lika lydande med motion nr 653 i Första kammaren)

Vid upprepade tillfällen har vi i motioner till riksdagen föreslagit ändringar av gällande skattebestämmelser i fråga om folkpensionärernas beskattning. Syftet med de av oss framförda förslagen har varit att undanröja den synnerligen hårda »marginalskatt» som folkpensionärer med låga extrainkomster vid sidan av folkpensionen får känna på. På grund av den sammanlagda verkan av skattebestämmelser och inkomstprövningsregler i fråga om kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg har nämligen inträffat att en folkpensionär med en inkomst av något tusental kronor vid sidan av folkpensionen kunnat förlora merparten av en mindre inkomstökning, ja, i vissa fall så gott som *hela* inkomstökningen. Folkpensionärer med *små* extrainkomster har härigenom blivit den grupp i samhället som fått vidkännas den hårdaste »marginalskatten». Samhället har illa lönat det naturliga intresse som många folkpensionärer har att tjäna en slant extra för att öka ut folkpensionen.

Efter det vi fäst uppmärksamheten vid frågan har genom beslut av fjolårets riksdag en ändring genomförts av inkomstprövningsreglerna för rätt till kommunalt bostadstillägg och hustrutillägg, så att reducering av dessa tillägg nu sker efter något högre sidoinkomst än tidigare. Inkomstprövningsreglerna är emellertid enligt vår mening ännu icke tillfredsställande. Den skärpning av reduktionen till två tredjedelar av sidoinkomstens ökning över visst belopp som fortfarande gäller bör avskaffas. Yrkande härom har framförts från folkpartiets sida i särskild motion till årets riksdag, till vilken vi hänvisar.

Förhöjt extra avdrag för folkpensionärer

Vad gäller beskattningsreglerna har vi ansett att den lämpligaste vägen att nå önskvärd lättnad för ifrågavarande grupp vore att väsentligt höja det extra avdraget för nedsatt skatteförmåga. Samtidigt borde en avtrappningsregel införas för ett förhöjt extra avdrag så att besvärande marginalskatteverkningar inte behövde uppstå vid avdragets övre gräns.

I proposition nr 33 föreslår nu finansministern ändrade regler för det

extra avdraget. Bl. a. föreslås avdragets maximibelopp höjt från nuvarande 3 000 kronor till 4 500 kronor.

Genom den generella rätten till extra avdrag utöver ortsavdraget för folkpensionär, som har sina folkpensionsförmåner som enda kontanta inkomst, skall tillses att sådan folkpensionär blir befriad från inkomstskatt. Det är då naturligtvis viktigt att det extra avdragets maximibelopp bestämmes så, att det jämte ortsavdraget minst täcker ålderspensionen samt de utgående inkomstprövade folkpensionsförmånerna (främst bostadstillägg och hustrutillägg). Härvid måste beaktas att bostadstilläggen i de större städerna på grund av de högre bostadskostnaderna där utgår med betydligt större belopp än vad som är fallet i riket i övrigt. Som exempel kan nämnas att bostadstilläggen i Stockholm i enskilda fall uppgår till närmare 2 500 kronor per år. Med hänsyn till de stigande bostadskostnaderna kan förutses att bostadstilläggen kan behöva höjas ytterligare. Den höjning av ortsavdragen som bör ske i samband med den skattereform som väntas som resultat av skatteberedningens arbete hör i detta sammanhang ses mot bakgrunden av den fortsatta standardförhållningen av ålderspensionerna inom folkpensioneringen. En lyftning av det extra avdragets maximibelopp till 4 500 kronor synes ge en alltför knapp marginal med hänsyn till storleken av de nu utgående ålderspensionerna och bostadstilläggen. Vid bedömandet av den lämpliga storleken av avdragets maximibelopp bör också följande beaktas.

Såsom framhållits av flera remissmyndigheter vid behandlingen av den promemoria som ligger till grund för propositionen synes det nödvändigt att komplettera bestämmelserna om det extra avdraget med en avtrappningsregel. Vi hänvisar till de remissyttranden som avgivits av länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län, Föreningen Sveriges kronokamrerare och Taxeringsnämndsordförandenas riksförbund. För att inte en mindre extrainkomst vid sidan av folkpensionen skall medföra en hård marginalbeskattning av denna extrainkomst bör dels ett visst »utrymme» finnas inom ramen för det extra avdraget och dels bör en skälig avtrappning ske av avdraget vid stigande sidoinkomst.

Lämpligt synes det vara att det extra avdragets maximibelopp bestämmes till 5 000 kronor. Föreskrifter för avtrappningen torde på sätt som skedde i fjol kunna utfärdas av riksskattenämnden. Riksdagen bör göra ett uttalande härom vid behandlingen av den föreliggande propositionen.

Särskilda kostnader för vård av handikappat barn i hemmet bör ge rätt till extra avdrag

Enligt propositionen skall förhöjning av det extra avdraget kunna medges barnfamiljer med 1 000 kronor för varje oförsörjt barn, i de fall avdragets maximibelopp med hänsyn till familjens existensminimum skulle visa

sig otillräckligt. Beaktande av barnkostnaderna skall sålunda ske i de s. k. existensminimifallen (50 § 2 mom. tredje stycket KL). Däremot synes särskilda vårdkostnader för barn i andra fall av väsentligt nedsatt skatteförmåga (andra stycket i samma moment) inte kunna beaktas. I ett gemensamt remissyttrande har De blindas förening m. fl. organisationer fäst uppmärksamheten vid att undantagsregeln i nyssnämnda lagrum — vilket från beaktande vid tillämpning av bestämmelserna om extra avdrag undantar kostnader för underhåll av barn, »för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag» — inte tolkas så att kostnader, uppkommande genom att ett sådant barn är handikappat, anses böra lämnas obeaktade vid prövning av fråga om extra avdrag. Finansministern berör inte det problem som invalidorganisationerna här pekat på. Som ovan framhållits skulle den nya regeln om förhöjning i vissa fall av det extra avdraget med 1 000 kronor per barn uppenbarligen icke bli tillämplig i de fall som här avses, nämligen i andra fall än i existensminimifallen.

Det synes uppenbart otillfredsställande att särskilda vårdkostnader av det slag som invalidorganisationerna åsyftat inte skall kunna beaktas för rätt till extra avdrag. För att öppna möjlighet härför bör ett tillägg ske i andra stycket av förevarande moment. Vi föreslår att orden »vård av närstående i hemmet» tillägges, så att stycket således erhåller följande lydelse: »Finnes skattskyldigs skatteförmåga under beskattningsåret väsentligen nedsatt till följd av långvarig sjukdom, olyckshändelse, ålderdom, *vård av närstående i hemmet*, underhåll av andra närstående än barn, för vilka den skattskyldige ägt tillgodonjuta allmänt barnbidrag, eller annan därmed jämförlig omständighet, — — — jämkning medgivits.» Genom ett tillägg av föreslagen innebörd skulle även andra vårdkostnader än sådana avseende handikappat barn kunnat bli beaktade, t. ex. vård av äldre anhörig i hemmet.

Medicin- och läkarkostnader vid långvarig sjukdom

Kostnader i samband med långvarig sjukdom — för läkarvård och medicin — torde enligt tillämpad praxis endast beaktas i avdragshänseende där est den skattskyldiges inkomst blivit väsentligt nedsatt på grund av sjukdomen och inte överstiger visst belopp. De fall är å andra sidan icke ovanliga då en skattskyldig kan bibehålla sin arbetsförmåga och därmed sin normala inkomst med hjälp av regelbunden läkarvård och medicinering, trots att han har en långvarig sjukdom att övervinna. Sådana vårdkostnader kan uppgå till betydande belopp. Men trots att de varit ofrånkomliga och den regelbundna vården en nödvändig förutsättning för arbets- och inkomstförmågans bibehållande har avdrag för vårdkostnaderna vägrats, därför att inkomsten ansetts hög. Det har sålunda inträffat att avdrag vägrats därför att inkomsten överstigit 25 000 kronor.

Beskattningspraxis synes oss i dessa fall alltför hård. En ändring bör vara möjlig inom ramen för gällande regler. Men det förutsätter att det hänsynstagande till den skattskyldiges nedsatta skatteförmåga som skall göras sker utifrån vederhörande skattskyldiges normala inkomst. Huruvida denna är stor eller liten bör inte influera på rätten till ett extra avdrag för ifrågakarande kostnader i samband med för den skattskyldiges arbetsförmåga nödvändig läkarvård och medicin. Vi förutsätter att ett uttalande av riksdagen av innebörd, att extra avdrag skall kunna medges för läkarvård och medicin för arbetsförmågans upprätthållande vid långvarig sjukdom oavsett den skattskyldiges inkomst, skall ge grund för en mindre snäv praxis än den hittills i allmänhet tillämpade. Erfarenheten får utvisa huruvida en uttrycklig författningsändring blir erforderlig. Riksskattenämnden bör alltså med ledning av det av oss föreslagna uttalandet meddela taxeringsmyndigheterna erforderliga föreskrifter för vinnande av önskvärd och mer enhetlig taxeringspraxis i sagda avseende.

Nedsatt skatteförmåga bör beaktas även vid påförande av avgifter till folkpensioneringen och sjukförsäkringen

Överståthållarämbetet och länsstyrelsen i Västernorrlands län har vid remissbehandlingen av departementspromemorian tagit upp frågan om det extra avdragets betydelse för påföring av folkpensions- och sjukförsäkringsavgifter. För närvarande beaktas icke de omständigheter för väsentligt nedsatt skatteförmåga som ger rätt till befrielse eller nedsättning av statlig och kommunal inkomstskatt vid påförande av sagda avgifter. Remissinstanserna i fråga har med ett eklatant exempel visat det otillfredsställande i nuvarande ordning. Länsstyrelsen har ifrågasatt om inte taxeringsnämnderna bör inkopplas på frågan om avgiftsbefrielse i dylika fall.

Den formella grunden för gällande ordning är att folkpensions- och sjukförsäkringsavgift beräknas på grundval av den *taxerade* inkomsten, alltså innan såväl ortsavdrag som i förekommande fall extra avdrag enligt 50 § 2 mom. KL medgivits. Den bristande betalningsförmågan i existensminifallen i fråga om inkomstskatterna bör emellertid rimligen beaktas också i fråga om de nämnda obligatoriska avgifterna. Då påföringen av avgifterna till folkpensioneringen och den allmänna sjukförsäkringen sker samtidigt med debiteringen av inkomstskatterna, synes det naturligt att, som länsstyrelsen i Västernorrlands län föreslagit, koppla in taxeringsmyndigheterna i dessa fall, så att befrielse från folkpensions- och sjukförsäkringsavgift skall medges då extra avdrag för nedsatt skatteförmåga enligt 50 § 2 mom. tredje stycket tillerkännes den skattskyldige. Vi föreslår att riksdagen bemyndigar Kungl. Maj:t att utfärda härför erforderliga författningsbestämmelser.

Med hänvisning till det anförda föreslår vi,

A. att riksdagen i samband med behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 33 måtte besluta

1. fastställa maximibeloppet för extra avdrag för nedsatt skatteförmåga till 5 000 kronor i stället för av finansministern föreslagna 4 500 kronor samt bemyndiga Kungl. Maj:t att låta utfärda avtrappningsregler för det extra avdraget i syfte att undgå eljest uppkommande hög marginalskatt vid avdragets övre gräns,

2. att kostnader föranledda av vård av närstående i hemmet skall beaktas för rätt till särskilt avdrag,

3. att extra avdrag skall kunna medgivas för större kostnader för läkarvård och medicin för arbetsförmågans upprätthållande, oavsett den skattskyldiges inkomst,

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att utfärda bestämmelser i syfte att medge befrielse för obligatorisk folkpensions- och sjukförsäkringsavgift då extra avdrag för nedsatt skatteförmåga tillerkännes den skattskyldige enligt 50 § 2 mom. tredje stycket kommunalskattelagen; samt

B. att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till de författningstexter som erfordras enligt yrkandena ovan.

Stockholm den 4 februari 1964

Henning Carlsson
i Huskvarna

Elias Jönsson
i Ingemarsgården

C.-G. Enskog

John G. Löfroth

Brita Elmén
